

zajlik az istentisztelet. Vajon melyik szólam lehet Pröhle Károly liturgia-professzor szólama a mennyei karban?

A főhajtást követően, a tanítvány emlékezése után, a Magyar Egyházzene háttérscapata nevében hadd álljon itt utolsó szóként Isten népének esti imádság-zárása: „Nyugodalmos pihenést és üdvösséges véget ajándékozzon nekünk a mindenható és irgalmas Isten, az Atya és a Fiú és a Szentlélek!”

Hafenscher Károly

In memoriam Scholz László (1911–2005)

Kevés embernek adatott meg, hogy Luther teológiai örökségét a saját kortársai számára, többféle alkotói területen, egyformán maradandó módon átadja. Scholz László munkássága ebben az értelemben különösen is fontos a XX. századi magyar evangélikus lelkészek sorában. A teológiai alkotói munkában, az írásos formában is rendkívüli igényességgel elkészített prédikációkban, versekben és énekekben egyaránt nagy kincs az számunkra, amit örökségül kaptunk tőle.

Amikor műveit olvassuk, magunk előtt látjuk őt, mint aki élete minden szakaszában fontosnak tartotta, hogy továbbadja teológiai felismeréseit és hitéből gazdagon fakadó gondolatait és érzéseit. A ma használatban lévő evangélikus énekeskönyvet is úgy nyithatjuk ki az egyházi esztendő ünnepi és hétköznapi óráiban, hogy a korunk nyelvén szóló, jól megjegyezhető szövegű énekek között vezető helyen állnak Scholz László énekei. Homiletikai alapállásában is Luthert követte azzal, hogy a jól érthetőség, a világos szerkezet és a korszerű nyelv elemei alapvető feltételek voltak számára, ugyanígy alkotta meg énekeinek szövegét is. Nem lehet igazán jól megérteni a XX. századi magyar evangélikus homiletikát anélkül, hogy az ő igehirdetés-köteteit és a bennük közreadott mély teológiai tartalmú és lelkiségű írásokat ne tanulmányoznánk alaposan. Minden írására —kisebbekre és nagyobbakra— egyaránt jellemző a műves szerkesztés és az olvasó számára nagyon jól megérthető nyelv és stílus. A teológus, a tanár, a költő és az énekszöveg-alkotó mesterségek közös képviselőjére találunk nála szép példát. Az ébredési időszak énekeivé is úgy válhattak az ő szövegei, hogy bennük a XX. század első évtizedeiben uralkodó kérügmaticus teológiai irányzat körvonalai rajzolódnak ki. Énekszövegei is mindig egy-egy nagy reformációi tanítás lecsapódásai, de könnyen megragadható rímekkel és egyszerű, közvetlen szavakkal. Évtizedek konfirmációi ünnepeit határozta meg sok gyülekezetben az az éneke, amelyet a gyülekezet és a konfirmandusok váltakozva énekelnek (Evangélikus énekeskönyv 300. sz.). Az úrvacsorai tanítás magyar nyelvű evangélikus értelmezését sem lehet —még az ökumenikus közeledés idején sem— *A háláadás kelyhe* című (Budapest 1938., 186 o.) tanulmánykötete nélkül feldolgozni.

Énekei az evangélikus hívek „anyanyelvévé” váltak már Scholz László életében, hiszen bennük a kortársi imádság szólal meg, rendkívül tapintatos és finom hangszínen. Kinek ne visszhangoznék a fülében akár csak néhány evangélikus istentiszteleti alkalom átélése után is a „Szentlélek, Lelke Atyának s Fiúnak” (245.sz.), az „Először lépek oltárodhoz” (300. sz.), az „Úgy fogadd be a testvért” (474. sz.), a „Szálljon az ének” (70. sz.), és még ezeknél is egyértelműbben a „Szép hajnalcsillag” (397. sz.) kezdetű énekek üzenete és páratlan költői világa! (27 Scholz-ének van az Evangélikus énekeskönyvben.)

A hit és a művészet találkozik a ránk maradt szövegekben úgy, ahogy fiatalon is már kettős elkötelezettséget hirdetett meg: „Igehirdetést a szószerkelettel! Semmi egyebet. Az igét uralja szolgálóként pap és gyülekezet. Egyedül csak az ige hirdettessék! Ez az első követelésünk és célunk. Sajnos máris jelszavá avasodott. Ennek ellenére mégis ez a dolgok dereka... Az egy igét, a változatlan, az egyetemes jelentésűt — emberekhez szabni, gyülekezethez formálni; mindig az igét, az ínségünkből szabadító Krisztust hirdetni, de más-másképpen! Íme, a másik igyekezetünk.” (*Ínségeseknek szabadítója*. Budapest 1942., Előszó). Ez a két igyekezet komoly örökség számunkra a költő-lelkipásztor megrázkódtatásokkal teli, de Krisztus szeretetében mindig új örömet találó életéből.

Számomra ugyanezt testesíti meg az a harmonikus tisztaság és rendezettség, amely a zuglói evangélikus templom belső terében vett körül engem is, amikor 13 évig (1983–1996) egyik utódja lehettem a gyülekezeti lelkészi szolgálatban. De az élő gyülekezet vallomása sem felejthető: „Nagyon szerény, finom, tudós ember volt. De a legnehezebb, háborús időkben meg nem feledkezett az üldözöttekről, az elesettekről és családjairól, és a kerület legszegényebbeiről...” Amikor épült a templom, és az oltár fölötti fakereszt arányait keresték, Scholz László saját maga szabta ezt meg úgy, hogy sok időt töltött el az üres, még csak homokkal fölszórt templomban, és a kereszt méreteire mérnöki, művészi tökéletességgel ügyelt. A polihisztóri adottság mellett mindig megjelenik benne a gyülekezetének tagjaival pásztori szeretettel törődő lutheránus prédikátor.

Szabó Lajos, az Evangélikus Hittudományi Egyetem rektora

In memoriam D. Kiss János (1920–2005)

A lelkészek közül kevesen ismerték a Kapolcson negyvenhét esztendeig hűségesen szolgáló lelkésztestvért. A Veszprémi Egyházmegye papjain kívül csak néhányan tudtak róla. Csendes ember volt, de ha megszólalt, szava nem maradt nyomtalan a hallgatókban. Szerény is volt, értékeit nem tudta látványosan megjeleníteni, hasonlóan számos értékes tudóshoz. Igaz, el is hallgatták. A történelem és a politika megtiporta őt. Pedig élete másként indult.

Papi családból származott. Anyai nagyapja és édesapja soproni teológiai tanárok voltak. Apai nagyapja a szombathelyi gyülekezet templomépítő papja